

СТАРО ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XXXX • БРОЈ 16 • БЕОГРАД, 31. АВГУСТ 2008. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

У част новог хлеба: ручна косидба пшенице постала туристичка атракција у Војводини (Фото: Сава Завишић)

ИНТЕРВЈУ

Вицепремијер
др Јован Кркобабић

**ВАНРЕДНИХ 10
ОДСТО У ОКТОБРУ**

• Стране 5 – 7

ПОВОДИ

Све боља сарадња
са Пореском управом

**БРЖЕ ДО
ПРВЕ ПЕНЗИЈЕ**

• Страна 8

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

Кредити за младе

У Србији ће млади до 25 година моћи да добију кредит од 5.000 до 15.000 евра, са периодом отплате од три до пет година, за покретање предузетништва, најавила је министар оmlадине и спорта **Снежана Самарџић-Марковић**.

Пријаве за кредите могу се упутити Министарству економије и регионалног развоја до 15. септембра, а предност ће имати кандидати који су прошли едукацију за започињање сопственог бизниса организовану у сарадњи са Владом Норвешке.

Марковићева је истакла да само 20 одсто запослених младих људи у Србији води сопствени посао и најавила усвајање стратегија о «каријерном вођењу младих».

У Србији живи око милион и по младих од 15 до 30 година и они чине 20 одсто укупног становништва.

Помоћ вишку војног кадра

Међународна организација за миграције (ИОМ) саопштила је да ће, захваљујући донацијама 14 земаља на челу са Норвешком, у сарадњи са Министарством одбране Србије за још годину дана продужити пројекат помоћи вишку војног кадра којем је, по потреби службе, престао радни однос, да би му пружила подршку у процесу реинтеграције у цивилни живот.

У току прве двогодишње фазе реализације пројекта више од 3.150 официра, подофицира и цивилних лица у служби у Војсци Србије користило је услуге регионалних канцеларија програма ИОМ у Београду, Нишу и Новом Саду. Један од облика помоћи је и бесповратна финансијска помоћ за запошљавање или проширење већ постојеће сопствене делатности.

Најстарији најредовнији

Најављујући искључење струје грађанима који не плаћају рачуне, у београдској «Електродистрибуцији» су поново потврдили да су им најревносније платише најстарији суграђани који ретко кад дугују новац: пензионери све своје обавезе измирују на време.

– Најмање проблема имамо са најстаријим Београђанима. Они плаћају на време струју, а дуг сматрају срамотом. Можда не би било лоше и да се богатији суграђани угледају мало на њих – савет је **Банета Вујанца** из ЕДБ-а.

Упозорење Синдиката

Самостални синдикат хемије и нематала Србије упутио је допис министру за рад и социјалну политику **Расиму Љајићу** у којем упозорава «на изневерено предизборно обећање» да ће примена Општег колективног уговора бити проширена на све запослене.

Синдикат је указао да овај акт примењују велика предузећа у индустријској грани неметала и хемије, али сматра да «не постоји ниједан разлог да се не примењује и у малим предузећима чији запослени једва преживљавају уз недефинисану социјалну политику државе».

Гиљотина прописа

Министар економије и регионалног развоја **Млађан Динкић** најавио је да ће у септембру почети остваривање пројекта «гиљотина прописа», након којег ће престати да важи једна трећина прописа. По његовим речима, у наредних 12 до 15 месеци биће укинута прописи који компликују процедуре, што ће омогућити лакше инвестирање у Србији, пре свега приватном сектору.

Министар је најавио да ће у септембру почети и јавна расправа о Нацрту закона о регионалном развоју који предвиђа оснивање посебног фонда за равномернији регионални развој да би се више инвестирало у инфраструктуру мање развијених подручја и подстицало предузетништво, за шта би могли да се користе и претприступни фондови Европске уније.

– Коалиционим споразумом је договорено да тај закон буде један од приоритета и да се усвоји до краја године – навео је министар.

Више нових фирми

У Србији је у првих шест месеци, према подацима Агенције за привредне регистре, основано 6.338 нових фирми, што је око 8 одсто више него у истом прошлогодишњем периоду. Највише новооснованих предузећа је у Београду (2.852), па у Јужнобачком округу (743), највећи број регистрован је за бављење трговином, консалтингом и менаџментом, али и грађевинарством.

Истовремено, повећан је и број угашених предузећа: 1.476 – двоструко више него у исто време лане.

У Србији је тренутно регистровано 102.249 привредних друштава и 217.012 предузетника.

Исплате пензија

Јулске пензије за пензионере из категорије запослених исплаћиване су од 9. и 23. августа, пензионисани пољопривредници своје прошлomesечне припадљности примали су од 5. и 18, док су пензионери самосталних делатности јулске пензије примили 2. августа.

Војним пензионерима други део јулских примања исплаћиван је од 21. августа.

У Суботици корак даље

У Суботици, у клубу Кертварош, директор Геронтолошког центра мр **Ненад Иванишевић** представио је члановима неколико удружења особа са инвалидитетом услуге отворене заштите које у овој установи пружају суграђанима: кувани оброк по приступачним ценама, услуге прања и пеглања веша, педикира, фризера и релаксационе масаже, читање дневне и недељне штампе, учествовање у секцијама и културно-забавним програмима, као и одлазак на излете.

Пошто ће у октобру бити отворена још два клуба – у Чантавиру и Новом Жеднику, а и многи Суботичани не знају за све могућности које нуди отворена заштита, сличне презентације ће у наредних шест месеци бити одржане у свих 36 месних заједница.

План је и да у октобру буде отворен дневни центар за особе са инвалидитетом и стара лица као један нови облик, чиме би, и иначе развијена, социјална заштита била још потпунија.

Скupu су присуствовали и представници локалне власти да би разумели повећане захтеве за средствима у овој области и определили их у новом буџету.

ВЛАДА УСВОЈИЛА УРЕДБУ О ВАНРЕДНОМ ПОВЕЋАЊУ ПЕНЗИЈА

Две повишице на октобарском чеку

На чеку прво 10 одсто више, а затим и постотак редовног усклађивања

После много најава, оспоравања и тврдњи да ће то, малте-не, урушити стабилност Србије, пензије ће ипак ванредно порасти за 10 одсто: Републичка влада је у петак донела уредбу о овом повећању примања најстаријих – с тим да ће ванредном повишицом бити увећане октобарске а не, као што је најављивано, септембарске пензије.

Увећање од 10 одсто добиће сви пензионери – бивши запослени, самосталци и пољопривредници и војни пензионери; овим постотком биће увећане и накнаде које исплаћује Републички фонд ПИО (за туђу помоћ и негу, телесно оштећење...), као и износ општег бода од кога зависи прва пензија нових пензионера.

Истовремено са овом ванредном повишицом, октобарске пензије ће бити и редовно усклађене према расту зарада и трошкова живота у претходних шест месеци. Тек када уредба буде објављена (и ступи на снагу осам дана касније), видеће се «техника» овог двоструког усклађивања: упућени су нас уверавали да ће пензије прво порасти за 10 одсто, а онда, тако увећане, додатно се повећати за онолико колико, по платама и трошковима живота, буде следовало. Буде ли тако, и буде ли октобарско усклађивање око 7 одсто како се досад чини (још треба сачекати шта ће се са зарадама и трошковима живота дешавати током августа и септембра), октобарске пензије могле би

да порасту безмало 18 процената (ма како лепо звучало овај постотак, он би просечну пензију увећао за око 3.300 динара).

Било је, међутим, наговештаја да би Влада могла да «приштеди» на најстаријима тако што би се проценат редовног октобарског усклађивања сабрао са ванредних 10 одсто, па се тако добијени збирни проценат применио на пензије и друге накнаде: у том случају постотак укупног повећања би био нешто нижи, па, дакле, и повишице које би пензионере обрадовале у новембру.

Па сад, најважније је да би, тако или овако, увећане октобарске пензије биле исплаћиване и за наредне месеце и представљале основицу за даље усклађивање пензија и накнада. Истовремено, тек после овог двоструког увећања, просечна пензија би на целогодишњем нивоу приближно досегде 60 одсто просечне нето зараде. Јер, иако су од почетка године пензије номинално увећане 18,8 процената, раст трошкова живота од 7,2 одсто приметно је обезвредио њихов раст.

За исплату увећаних октобарских, новембарских и децембарских пензија, надлежни су проценили да је Фонду ПИО потребно обезбедити додатно око 8,2 милијарде динара, као и још 700 милиона динара за повишице 53.949 војних пензија.

С. Ч.

Потврде о школовању

Средњошколци који примају породичну пензију добиће у септембру, уз августовски чек, обавештење да потврду о редовном школовању треба да доставе Фонду ПИО до краја месеца.

Оваквом обавештењу студенти би ваљало да се надају уз септембарски чек, а папир којим се потврђује да и даље студирају потребно је да приложе до краја октобра. Потврде се достављају филијали Фонда према месту пребивалишта.

Уколико то не учине, исплата пензијских принадлежности биће им обустављена. Студенти из групе самофинансирајућих и суфинансирајућих који се запосле на одређено време, то треба да пријаве Пензијском фонду пошто им за то време пензија «мирује», односно на њу немају право. Ако то не учине, надлежна служба ће свакако установити ово «искакање из права» па ће морати да враћају за то време приману породичну пензију.

Они који се налазе на редовном школовању, иначе, могу да примају породичну пензију до 20 (средњошколци), 23 (студенти више школе) и 26 година (студенти факултета).

Подсетили бисмо и да једном кориснику породичне пензије следује 70 одсто, а ако је користи више чланова, двоје прима (и дели) 80, троје 90, а четворо и више 100 одсто пензије преминулог.

У случају да више деце прима породичну пензију, кад једно од њих заврши редовно школовање, односно студирање, укупна пензија им се умањује за десет одсто. То се чини по аутоматизму у Пензијском фонду: чим надлежна служба евидентира да једно од деце није доставило потврду јер је завршило школовање, доноси се ново решење о висини породичне пензије за остале чланове породице. Рок за доношење новог решења јесте – седам дана.

Т. К.

ОСИГУРАНИКА
ГЛАС

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Директор РФ ПИО: **Горан Лончар**. Главни и одговорни уредник: **Славица Чедић**, e-mail: scedic@pio.rs
РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, СЕКРЕТАРИЈАТ: 011-2017-437 факс: 2017-418.
Редакција за Војводину: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, одговорни уредник **Ика Митровић**, 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs.
ШТАМПА: Комазец д.о.о, Краља Петра I бб, Инђија.
ОГЛАШАВАЊЕ: 011-2017-438
Рукописи и фотографије се не враћају

ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ И ПРОСЕЧНЕ ПЕНЗИЈЕ У 2008. ГОДИНИ

Месец	Просечна зарада	Индекс кретања зарада	Индекс трошкова живота	Просечна нето зарада (без пореза и доприноса)	ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА (процент у просечној нето заради)		
					запослени	самосталне делатности	пољопривредници
Јануар	39.331	81,73	100,8	28.230	17.781 (62,99)	17.343 (61,43)	6.649 (23,55)
Фебруар	43.218	109,88	100,6	30.982	17.782 (57,39)	17.353 (56,01)	6.649 (21,46)
Март	42.873	99,2	101,6	30.809	17.784 (57,72)	17.365 (56,36)	6.649 (21,58)
Април	45.355	105,79	101,8	32.562	19.024 (58,42)	18.594 (57,10)	7.112 (21,84)
Мај	44.835	98,85	101,6	32.147	19.026 (59,18)	18.613 (57,90)	7.112 (22,12)
Јун	45.608	101,72	100,5	32.648	19.026 (58,27)	18.614 (57,03)	7.112 (21,78)
Јул	46.115	101,11	98,9	33.058	19.030* (57,57)	18.618* (56,32)	7.112* (21,51)

* процена

ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ ПОДАТАКА ИЗ ПИО
ЈУН 2008. ГОДИНЕ

НАКНАДЕ	Број корисника (просечан износ)		
	запослени	самосталне делатности	пољопривредници
За помоћ и негу	57.494 (10.789)	2.242 (11.315)	8.928 (11.654)
За телесно оштећење (повреда на раду и професионално обољење)	7.593 (2.222)	203 (2.631)	531 (2.726)
За телесно оштећење (ост. повр. и болести - затечени корисници)	93.339 (969)	1.672 (1.167)	1.148 (1.296)
Инвалидске пензије по члану 223. и члану 225.	25.528 (7.787)	47 (12.290)	0 (0)

ПЕНЗИЈЕ	Број корисника (просечан износ)		
	запослени	самосталне делатности	пољопривредници
По општим прописима	1.180.229 (18.716)	46.579 (18.727)	216.520
Учесници НОР-а	88.346 (19.240)	2.509 (16.523)	8.013
Рудари	2.672 (19.217)		
Изузетне	359 (25.507)		
Административне	1.168 (25.408)		
МУП	24.083 (32.751)		
МИП	215 (37.161)		
Академици	69 (37.670)		

Припремио: Радомир Гојковић

ДР ЈОВАН КРКОБАБИЋ, ПОТПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ СРБИЈЕ, ГОВОРИ ЗА «ГЛАС ОСИГУРАНИКА»

Нема одустајања од повећања пензија

Уз ванредан и редован раст октобарских примања, већ се ради програм за довођење пензионерских припадљности на ниво 70 одсто плате најкасније од 1. јануара 2010. године, увећање најмањих примања бар до висине социјалне помоћи и преиспитивање највиших пензија

Нема никакве дилеме: Октобарске пензије свим пензионерима биће повећане 10 одсто! Био је то наш изричит захтев од кога ни у једном тренутку нисмо хтели да одустанемо. То није наше предизборно обећање, није политички маркетинг, ово је програм ПУПС-а и ми смо ушли у власт да бисмо га реализовали, у коалицији са партнерима који

су пристали на то. Зато смо и разговарали са свима пре формирања владе, није нас занимало ни име партије, само смо тражили ко је спреман да пристане на реализацију нашег програма. Демократска странка је прихватила обавезу да заједнички реализујемо наш програм, и зато смо ми заједно ту... – каже др **Јован Кркобабић** у разговору за «Глас осигураника».

✓ **27.189.471.836 динара је нето сума утрошена за јунску исплату 1.570.762 пензионера Фонда ПИО, а још 12,3 одсто ове суме плаћа се за њихово здравствено осигурање**

Председник ПУПС-а и вицепремијер Владе Србије и даље тврди да је за ванредно повећање и редовно октобарско (вероватно 6-7 одсто) увећање пензија потребно обезбедити до краја године далеко мање од 10 милијарди динара.

– Нису то велике паре, оне могу да се обезбеде прерасподелом средстава унутар постојећих пројеката Владе – уверен је др Кркобабић. – Уосталом, пензионерима су, погрешном применом усклађивања, од 2000. до

марта 2008. године закинуте 13,3 пензије. А и аргумент да ће пензије бити доведене у односу на зараде на ниво какав не постоји нигде у Европи, никако не стоји: наша просечна зарада је 33.500 динара, односно око 400 евра, а онај тамо има плату 3.000 евра, па пензија у висини 40 одсто тога, и то од бруто зараде, заиста може да буде приход од кога се може живети, за разлику од наших пензија. Уосталом, ако запослимо 500.000 људи – све је решено! Или да смо

✓ **37,4 одсто су реално порасле зараде, а 25,6 одсто пензије од јуна 2005. до јуна 2008. године**

✓ **Скоро 300.000 пензионера у Србији прима мање или највише до висине гарантоване пензије од 9.715 динара: близу 82.000 корисника из категорије запослених, више од 5.200 пензионисаних самосталаца и више од 210.000 пољопривредних пензионера**

✓ **15.695 динара је најнижа јунска пензија за пензионисане по старом закону, који су имали више од 32, жене, и 35 година стажа, мушкарци, и имали право на минималац у висини 80 одсто просечне зараде**

✓ **13.733 динара је најнижа пензија за пензионисане по старом закону после 28 (ж), односно 32 године стажа (м), који су имали право на 70 одсто**

✓ **11.771 динар је најнижа пензија за пензионисане по старом закону после 24 (ж), односно 28 година стажа (м), с правом на 60 одсто,**

✓ **а 9.810 динара најнижа пензија за пензионисане по старом закону после 20 (ж), односно 24 године стажа (м) који су по том закону имали право на 50 одсто просечне зараде**

5,2 милијарде евра, колико ће бити укупна сума ако 5,2 милиона грађана који су уписали акције јавних предузећа заиста добије по 1.000 евра, уградиле у развој земље, запослили бисмо најмање 500.000 радника и њиховим доприносима напунили пензијску касу.

На примедбе да ће линеарним повећањем пензија они са највишим пензијама бити привилеговани јер ће добити повећање колико је некоме цела пензија, др Кркобабић узвраћа тврдњом да су оне последица неразумевања природе пензија као економске категорије која произлази из уплата доприноса током радног века, али и погрешних мета:

– Сад сви помињу пензије од 90.000, а у целој Србији има само 46 пензионера који толико примају! Ја свакако

нисам међу њима јер је моја пензија далеко испод тог износа. Потребно је нагласити један детаљ. Они који сада највише критикују однос највише и најниже пензије су креатори те политике високих пензија, а ми ту политику хоћемо да променимо.

Следећи задатак који је др Кркобабић «задао» својим коалиционим партнерима јесте измена Закона о пензијском-инвалидском осигурању до краја године. – Наш циљ је био да се пензије у 2009. доведу на ниво од 70 одсто просечне зараде, од тога не одустајемо и на том програму се већ ради. Имајући у виду економску ситуацију, у договору са партнерима пристали смо само да се пензије до овог нивоа доведу не одједном, већ у два obroка: прво, највероватније 1. јула, до 65 одсто, а затим, до краја године до нивоа 70

одсто. Тиме би пензије у Србији од 1. јануара 2010. године биле у висини 70 одсто просечне зараде.

Иако још предстоји доста посла, па и рачуница, на измени закона, др Кркобабић

по ком основу је остварена, неће моћи да буде нижа од социјалне помоћи. И, најниже пензије обавезно морају бити везане за радни стаж – каже председник ПУПС-а и вицепремијер, поново изричит да од тих предлога, које су утврдили ПУПС и Савез пензионера Србије, нема одступања.

Без обзира на најављене измене Закона о ПИО, које су приоритетне јер би без њих пензије већ идуће године пале на 40 одсто просечне зараде, др Кркобабић најављује и много озбиљније «претресање» система пензијско-инвалидског осигурања:

– Формираће се експертска група која ће се озбиљно

✓ **33 године радног стажа и 68 година живота у просеку су имали пензионисани радници у децембру 2007.**

✓ **32 године стажа и 70 година живота имале су пензионисане занатлије и други самосталци**

✓ **16 година стажа и 72 године старости имали су пензионисани пољопривредници**

најављује да ће се, сем измене формуле усклађивања пензија, преиспитати висина и највиших, а и најнижих пензија.

– Највиша пензија од 90.000 мора бити преиспитана, док најнижа пензија, без обзира

позабавити реформом овог система. Сада, а још више када се у јединствен фонд укључе и војни пензионери, имаћемо јединствен фонд у који су ушла четири потпуно различита фонда: бивши фондови запослених, самосталних делатности и пољопривредника и, сада, и војних осигураника. Задатак експертске групе биће да до средине 2010, на основу најбољих европских модела у складу са европским стандардима, направи јединствен систем пензијско-инвалидског осигурања који ће «испеглати» све те различитости садашњег система и који ће моћи да траје бар наредних 10-20 година, а не да сваки министар, како буде изабран, доноси нови закон: од 2001. године сви министри су, како су бивали изабрани, доносили нови или озбиљно мењали закон о пензијско-инвалидском осигурању. Користићемо искуства неке

✓ **22.225 динара био је јунски просек 648.000 старосних пензионера из категорије запослених**

17.587 динара је био просек 337.000 инвалидских пензионера

а 13.930 динара просек 312.000 породичних пензионера из ове категорије

✓ **21.685 динара био је јунски просек 20.000 старосних пензионера-самосталаца**

19.014 динара био је просек 15.500 инвалидских

а 13.603 динара просек 13.500 породичних пензионера из ове категорије

✓ **7.305 динара био је јунски просек 188.600 старосних пољопривредних пензионера**

7.755 динара просек 12.000 инвалидских

а 5.276 динара просек 24.000 породичних пољопривредних пензионера

Озбиљна реформа система, а не да сваки министар не доноси нови пензијски закон

од скандинавских земаља, највероватније Шведске, затим словачко, аустријско, француско и искуство једне од земаља Бенелукса. За сваки институт у овом осигурању извешће се актуарске рачунице да се тачно зна: свако право толико ће да кошта. Не можемо се играти тиме, као са недавном идејом да се свим радницима друштвених предузећа која се приватизују откупи до пет година стажа ако им толико недостаје до пензије. Па, није то само трошак за докуп тих пет година стажа, то је и њихово пензионисање пет година раније, а затим и пет година дуже уживање пензије... Може, али да видимо ко ће то сад да плати! Јер, ми имамо у Европи најнижу стопу доприноса од 22 одсто, а број пензионера и запослених је скоро изједначен. И ви ликвидирате друштвена предузећа, све раднике пошаљете у пензију, а онда – «нема пара за пензије».

У 2009. години др Кркобабић најављује и нови закон о здравственој заштити којим би био побољшан систем здравственог осигурања најстарије популације. Преиспитаће се, каже он, позитивна листа лекова, партиципација за лекове и све врсте медицинских услуга...

– Није то нормално да стари човек од 80 година, који има један зуб у глави, мора да плати вађење тог јединог зуба и израду протезе... – објашњава др Кркобабић.

Вицепремијер Владе Србије каже да је трећи део његовог програма решавање проблема избеглица, протераних и интерно расељених лица са Косова и Метохије.

– Рецимо, код програних из Хрватске проблеми су страшни. Сви уговори и споразуми који су склапани, склапани су на нашу штету. Људима се не враћају куће, станови, стока, виногради, Хрватска апсолутно не испуњава своје обавезе око обнове,

враћања и надокнаде имовине протераним Србима, и код пензија затежу, не признају стаж из Крајине или налазе разне процедуралне разлоге да људима не признају елементарна права...

Велики «врућ кромпир» који стоји пред овим кабинетом је и реадмисија, враћање људи из Србије који илегално бораве у разним европским земљама.

– Шта с тим људима који су деценијама тамо радили, вероватно најтеже послове, а сада нам се, радно истрошени и у годинама, враћају...

Али, многе од обавеза с којима ће се суочити кабинет др Кркобабића услов су нашег придруживања Европској унији и – биће испуњене. Јер, наш саговорник је изричит да би Споразум о придруживању требало усвојити и ратификовати што је могуће пре, а онда видети како да се касније, у процесу реализације неке евидентне слабости у том споразуму исправе да бисмо заштитили интересе наше земље у различитим областима. У његовој припреми су 3-4 године радили и наши експерти, па је много тога, ипак, предвиђено «у корист наше штете».

Славица Чедић

Радницима «Заставе»

Представници репрезентативних синдиката «Заставе» и Министарства економије потписали су у Влади Србије Анекс протокола о социјалном програму који омогућава посебне накнаде радницима којима недостаје пет година стажа до пензије.

Радници који се одлуче за добровољни одлазак из «Заставе» добиће једнократну накнаду од 3.250 евра и месечно 60 одсто просечне плате у Србији (тренутно 26.000 динара) до испуњења услова за пензионисање. Уколико желе, радници могу сами да уплаћују допринос за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање, што би их коштало око пет хиљада динара месечно, па би им преостало износ у висини просечне пензије за живот.

Рачунице показују да ће радник, коме је до пензије остало још четири године и 11 месеци и одлучи се за понуђени социјални програм, државу коштати укупно око 22.400 евра. Процене су да од око 3.700 запослених у «Застави» тренутно око 1.000 има мање од пет година до пензије, док ће их до краја године бити око 1.500 и да ће бар половина прихватити понуђене услове за одлазак из предузећа.

Такође, договорено је да држава измири дуг од око 800 милиона динара по основу неисплаћених плата од 1997. до 2001. године за 13.000 бивших и садашњих радника «Заставе». Прва рата од 200 милиона динара требало би да буде исплаћена током новембра и децембра ове године.

Млађан Динкић, министар економије, најавио је да ће у септембру бити донет акт којим ће се исти услови понудити свим запосленима у друштвеним предузећима у реструктурирању, којих је око 30.000 у Србији, док би рок за пријављивање радника био неограничен.

Т. К.

✓ **2.172 динара била је најнижа, а 17.541 динара највиша пензија у категорији запослених у јулу 2001. године (однос 1:8)**

✓ **9.715 динара је најнижа, а 90.044 динара највиша пензија исте категорије пензионера у јулу 2008. године (однос 1: 9,26)**

СВЕ БОЉА САРАДЊА РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО И ПОРЕСКЕ УПРАВЕ

Брже до првог чека

Велики посао сређивања података о пољопривредним и осигураницима самосталних делатности у Војводини би могао да буде завршен до краја године

Сређивање података о пољопривредним осигураницима у 15 већих филијала Пореске управе у Војводини већ је завршено, а има изгледа да овај велики посао буде до краја године окончани за остале пољопривреднике и самосталце у северној покрајини. Када то буде завршено, око 150.000 осигураника из ове две категорије сигурно ће много брже, када време за то дође, добијати решења о пензионисању и – своје прве пензије.

Наиме, недостатак података у Пензијском фонду о уплатама доприноса ових категорија осигураника углавном је условљавао њихово дуго чекање на прву пензију. Некада су, да подсетимо, и овај Фонд, и Завод за здравствено осигурање, имали своје ревизорске службе ради ефикаснијег прикупљања средстава од неуредних платиша, али је онда посао контроле уплате доприноса премештен из Фонда ПИО у Пореску управу.

Према речима **Љиљана Делић**, помоћника директора Покрајинског фонда ПИО у Новом Саду, последице су највише осетили осигураници самосталних делатности и пољопривредници приликом подношења захтева за остваривање неког права. Они су морали бити «стрпљивији» од законских 60 дана чекања на решење. Пошто Фонд у својој бази нема података о основицама осигурања и висини уплаћених доприноса за ове две категорије осигураника, а Пореска управа их, и поред законске обавезе, није достављала, обавеза прибављања и достављања тих података преношена

је на осигуранике, или је Фонд тражио службеним замолницама податке од порезника о основицама осигурања и износу доприноса за цео период обављања самосталне, односно пољопривредне делатности ових осигураника.

Поступак су продужавали и нетачни подаци на уверењима ПУ о износива основица осигурања и плаћеном доприносу за ПИО. Наиме, дешавало се да на овим документима буду приказани нижи износи од најниже основице прописане за неку годину, или се, пак, на уверењима није видело да ли је допринос плаћен за цео, или само за део периода обављања делатности.

– Онда се додатно продужавао поступак за остваривање права јер су наши референти морали да затраже од подносиоца захтева, или од надлежне јединице ПУ, ново уверење са потпуним и прецизним подацима. Било је и ситуација да се у списима неког предмета налазило и неколико уверења са различитим подацима, јер ПУ није стављала ван снаге претходно издато уверење – објашњава Љиљана Делић.

Боља сарадња Фонда ПИО и Пореске управе, после потписивања Протокола о размени службених података везаних за доприносе између ове две институције (о чему смо детаљно писали у броју 7), од почетка ове године посебно користи самосталцима и пољопривредницима који су испунили старосни услов за пензионисање, али нису редовно измиривали пензијске доприносе. На основу овог Протокола Пореска управа, за разлику од претходног

Љиљана Делић

периода, има обавезу да, осим за плаћене, Пензијском фонду доставља податке и за периоде и висину неизмиренних (каматама увећаних) доприноса. Са друге стране, Фонд ПИО, по свом привременом решењу о пензионисању, таквом пензионеру обуставља до трећине пензије – на име дуга, и о томе обавештава ПУ. А када ова институција изда потврду кориснику пензије да је измирио своја дуговања, Фонд ће му издати коначно решење о пензији.

Охрабрујуће вести и за Фонд и за будуће пензионере саопштио нам је др **Велизар Голубовић**, саветник у Покрајинском фонду задужен за сарадњу са ПУ:

– Иако је Пореска управа у Војводини добила само 37 младих људи (ангажованих преко кредита Светске банке за пројекат реформе наплате доприноса) за ажурирање своје базе података, у 15 већих покрајинских филијала овај посао је већ урађен за пољопривредне осигуранике. Чекамо да се усагласе процедуре да би се ови подаци, драгоцени и за нашу базу података, доставили Фонду. Такође, постоје најаве да ће Пореска управа у септембру ангажовати нову групу младих људи које ће укључити у ажурирање базе података за самосталце. За очекивати је да ће они свој рад на бази података за ове осигуранике окончати до краја године, па ћемо и ми, након тога, у нашој бази наредне године имати податке о периодима уплаћених доприноса за око 150.000 самосталаца и пољопривредника из Војводине.

Мирослав Мектеровић

Веће основице за занатлије

Држава је недавно за 280.000 занатлија «паушалца» повећала основице за утврђивање пореза на приход од самосталне делатности за око 15 одсто. Ови предузетници се разврстају у седам група и сада плаћају од 2.000 до 16.000 динара пореза месечно.

Расте број «пензионера на кредит»

Према подацима Републичког фонда ПИО, у јуну месецу било је 4.588 пензионера који су остварили право на пензију иако нису уплатили све доприносе за укупан стаж, па им се обустављањем трећине припадности измирује дуг. Таквих је 3.405 пензионисаних пољопривредника, 1.056 пензионера самосталних делатности и 127 особа које су саме (очито, не баш ревносно) уплаћивале пензијски стаж бившем фонду запослених.

Иначе, од почетка године сваког месеца је у просеку бивало око 4.500 оваквих пензионера и они су, закључно са јуном, платили више од 60 милиона динара дугујућих доприноса. Само у јуну, за дуг је обустављено 13,3 милиона динара што указује, кажу у надлежним службама Пензијског фонда, да расту и број оних који користе могућност «пензионисања на кредит» и износи доприноса који се, на основу тога, преносе Фонду.

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ: БЕНЕДИКТ МАРШ, ЕНГЛЕСКИ ПРИВАТНИ ИНВЕСТИТОР

Паника није добар друг

Када је на виду светска економска криза, треба улагати у злато, дијаманте, руде, храну, нафту и енергентске компаније

Увременима несигурним, и мала уштеђевина изазива велике бриге: да ли је уложити у банку или је поверити неком инвестиционом фонду да је увећа и оплоди. А искуство **Бенедикта Марша**, приватног инвеститора у првој земљи капитализма – Великој Британији – може бити од користи и неком с таквим дилемама у земљи Србији.

Господине Марш, иако смо ми у Србији имали капитализам још у 19. веку, ипак смо у полувековном социјализму заборавили како то функционише. И зато је моје прво питање: ко је то у Енглеској портфолио менаџер, онај који купује акције за неку велику фирму или за себе и од тога живи?

– Одмах исправка: колико је важно купити добре акције и уложити свој новац у неку компанију или фонд, још је важније у погодном тренутку продати те акције и добро зарадити. Ја, дакле, од тога живим, улажем своје паре у акције и у погодном тренутку их продајем. Веома је важно да свој новац уложите у различите гране привреде, од нафтних компанија које су сада у моди, па преко туризма, хране до, рецимо, фудбалских клубова. И што је такође веома важно: део свог капитала улажете у профитабилне, сигурне компаније или фондове који дају малу зараду, али увек сигурну. Али, свој капитал улажете и у, да тако кажем, сумњиве компаније где ћете више зарадити, али више и ризиковати. Е, то је моје занимање: улажем новац не да бих подигао фабрику, већ да бих зарадио или, не дај Боже, понекад и изгубио. Сада када је на виду светска економска криза, треба улагати у злато, дијаманте, руде, нафту и енергентске компаније.

Какве онда особине треба да има један портфолио

менаџер који сваког дана може да заради, али може и да изгуби део или цео свој капитал?

– Мора да има јаке живце, да буде смирен, стрпљив и, замислите, да добро познаје историју, нарочито економске прилике у појединим периодима светске историје.

А да ли сваког дана, баш сваког дана, морате да пратите светске берзе, вести, штампу, телевизију?

– Ја, као и Ви, прво пијем кафу, доручкујем, можда читам спортске вести, па тек онда, евентуално, погледам и те берзанске вести. Да проверим како стоји мој уложени капитал. Није добро ако сваког дана пратите цене и како стоје акције, јер оне често варирају и до краја дана се врате на пређашње стање. Пре свега, не смеш да паничиш јер се одлуке не доносе ако си уплашен или збуњен, али ако си донео одлуку, рецимо, да хитно продаш своје акције онда такву одлуку треба и да спроведеш.

У овим турбулентним, да не кажем кризним временима, како знате које инвестиције су добре, а које лоше или бар сумњиве?

– У турбулентним временима треба увек изабрати ону привредну грану за коју сте сигурни да ће бити профитабилна чак и у кризним временима. Рецимо, баш сада су то енергија, злато, храна, хоћу рећи они производи који су увек потребни људима чак и у време кризе. Наравно, треба улагати опрезно, без ризика, никад у компаније које тек почињу да раде, а увек се ваља присетити да нисте паметнији од тржишта. Ја сам, рецимо, већи део својих уложених акција продао још пре пола године пошто сам схватио да почиње светска економска криза. Уз то сам и из историје знао да се делимично понавља чувена британска кредитна криза из 18. века коју, као што знате, најчешће тако зову

јер су кредити без хипотека изазвали највећи потрес на банкарском тржишту. Наравно, људи ће вам увек рећи да ће данас бити другачије него у 18. веку или тридесетих година двадесетог века. Међутим, многе ствари су веома сличне, готово подударне, иако живимо у другим временима.

Пошто се код нас у Србији тек сада формирају приватни пензијски фондови, да ли и Ви улажете свој капитал у енглеске пензијске фондове?

– Свакако, поготово ако су засновани на акционарском капиталу или су свој и наш новац уложили у успешне компаније. Међутим, када је берза, повремено, губила новац, неки од ових фондова су банкротирали. Ипак, пензијски фонд је најдуговечнија инвестиција и често ћете преко тог фонда више зарадити него ако сте, на пример, уложили свој новац у неку ауто компанију која све слабије послује.

Као човек који добро познаје пензијске фондове Енглеске, можете ли дати неки савет нашим људима који хоће да улажу у приватне пензијске фондове?

– Приватни пензијски фондови су често једина шанса да боље живите у старости јер од «државне» или «социјалне» пензије већина људи не живи сјајно. Међутим, пошто не познајем вашу економску ситуацију, опасно је да дајем

савете који би били корисни за нас у Енглеској. Ипак, ево мало другачије сугестије: немојте никада давати, ни примати савете ако мало знате и немате искуства за тако нешто. Кад сам на Би-Би-Сију имао емисију људи су ми се стално јављали дајући своје мишљење о стварима које нису познавали. Према томе, када су у питању финансије, увек консултујте бар три експерта и тек тада донесите заључак.

Кажете да сте своје акције у неким фондовима и компанијама продали шест месеци пре почетка ове најновије светске економске кризе. Зар ће нам се збиља поновити тридесете године двадесетог века?

– Оно што засигурно могу рећи јесте да је ова криза потенцијално врло опасна, а да ли ће бити као тридесетих, одиста сада не знам. Али зато сигурно знам да су ту кризу, поред разних других проблема, од великих махинација до несташице нафте, првенствено изазвали јефтине кредити без осигурања, без сигурне хипотеке. Банке често зажмуриле на једно око када људима дају кредите, без темељних финансијских провера, а после тога банкротирају или изгубе силне милијарде. Ако сада погледате поједине тржишне дефиците, цену нафте и хране, инфлацију и све сиромашније природне изворе, онда ситуација не изгледа баш најбоље. Неки економски и финансијски проблеми су хронично нерешиви и зато ако политичари света, да не кажем владе свих земаља, не створе одређени заједнички план како да се реши криза, биће тешко, врло тешко. За утеху, немојте заборавити да у оној Великој светској депресији у прошлом веку већина запослених није изгубила посао. И већи део компанија, ипак, није банкротирао.

Бора Ољачић

У ПОСЕТИ ПЕНЗИОНЕРИМА У АПАТИНСКОЈ ОПШТИНИ

На бал у Купусину

Кад успеју да добију простор, у његовом сређивању учествују, омладински, сви који могу да руше, рашчишћавају, малтеришу, чисте...

Да ли ће било која организација, па и она која окупља пензионере, бити успешна, у великој мери зависи од простора којим располаже. Општинско удружење пензионера из Апатина, које окупља око 3.500 чланова рачунајући и оне из околних насеља, релативно је скућено: осим Дома пензионера и инвалида у Апатину где је и највећа активност, услове за бољи рад стекле су и месне организације у Купусини, Свилојеву и Пригревици, док је у Сенти дом склон паду па се ради у једној канцеларији месне заједнице.

Председник Удружења **Милева Бабић**, иначе посланик у Скупштини општине Апатин већ други мандат, каже:

– Веома смо задовољни сарадњом са локалном самоуправом. Много нам је помогла око домова, да се све поправи и уреди. Стигли смо до тога да имамо одличан простор за активности, али је финансирање и даље болна тачка. Практично живимо од чланарине, што је недовољно. Да би се радило пуном паром недостаје та позиција у општинском буџету. Скупштина општине нас увек помаже од случаја до случаја, и подржава нас, али су нам високи режијски трошкови, а крупна ставка је и инвестиционо одржавање. Када бисмо то решили, још више бисмо се исказали на свим пољима, мада смо и сада најбољи спортисти Апатина, а познати смо и по културним манифестацијама и дружењима. И бања «Јунаковић» нам помаже бесплатним сезонским картама за базене и при организацији манифестација у њиховом простору.

Купусина, најстарије место у апатинској општини (име му датира од пре 250 година, али је насеље са

Купусинци са Милевом Бабић

тршчарама постојало на том месту и сто година раније), има 2.600 становника, а просек старости им је преко 60 година. Село је некада повртарским културама – од шаргарепе до купуса, снабдевало целу Југославију. И данас су повртари: чак и они са пензијама и даље морају да раде – иду у њиву и у надницу да би преживели.

Када смо им недавно дошли у госте, неколицина је стигла равно с њиве. Желели су да испричају како су замрле пензионерске активности обновили крајем 2004. и одмах почели послове уређивања већ оронулог дома.

– Велика жеља да имамо свој простор, позната марљивост људи овог краја и средства од општине вратили су бројне чланове у овај наш дом – каже председник Месне организације пензионера **Младен Мандић**. – Средства смо добили од општине, зато у шали, али сасвим озбиљно, кажемо да нам је **Жика Смиљанић** тата; помогло је и наше Удружење из Апатина и неки привредници. Материјал смо добили од Шумског газдинства, а столове и клупе је, по нашим скицама, урадио наш члан **Сидор** који има своју радионицу. Сви смо учествовали у унутрашњем опремању тако да је то сад простор погодан за окупљање и већег броја људи. Ако чланови нешто прослављају, након тога лепо послепремје, док изнајмљивање осталима наплаћујемо нешто мало.

По детаљима, у domu се види присуство женске руке. Чак ни сусрет са новинаром «Гласа осигураника», иако у јеку повртарских радова, није могао проћи без куглофа по коме су домаћице овог краја, вредне Мађарице, посебно чувене. С разлогом.

Кад почне време у коме нема посла у пољу, Купусинци се окупљају у дому. Немају ТВ, па се уз радио сити наразговарају. И планирају балове, по којима су данас ваљда познатији него по купусу! На њих стижу гости из 12 села: из Војводине, Мађарске, Аустрије и Немачке – све Купусинци који су некад отишли из села.

– За наше балове – с поносом каже **Верона Кратофил** – знају и у Канади! Толико људи дође да морамо да их организујемо у основној школи. Свира велики оркестар из Суботице, телевизија снима, а ми се бринемо да све буде добро. А добро је сигурно, јер нас увек питају кад правимо следећи бал!

И у Свилојеву, док се **Ђерђ Штанфер** и **Михаљ Кунтић** нису «активирали», Месна организација пензионера била је у расулу. Без просторија је тешко радити, па су уз помоћ Удружења и разумевања председника општинске Скупштине добили стару зграду дома здравља.

– Били смо сретни да смо добили простор и дозволу да га преуредимо према нашим потребама. Срушили смо један зид и добили лепу салу за дружење. Радили су углавном пензионери, цео управни одбор и сви који су могли да руше, рашчишћавају, малтеришу... Просто нас је било милина гледати колико смо радили! – прича председник МО Ђерђ Штанфер.

Ваљда зато су и мајстори наплатили испод цене, а пољопривредници, и сами са малим пензијама, бесплатно возили тракторима шут и отпатке. Урађена је и нова водоводна инсталација јер су старе цеви давно попуцале у зидовима... Ваљало би, због дотрајалости свега, обновити и санитарну опрему, треба и нешто цемента и шљунка да се избетонира подлога и направи шупа за дрва, набавити пећ за грејање...

Верују пензионери да ће се већ наћи нека донација да би дом био спреман да прими не само чланове, него све сељане од којих су пола пензионери, а ни остали нису у цвету младости. Нарочито у зимска предвечерја кад се на њиву више не излази, а човеку се не седи у кући. Мушкарци ће се забавити уз билијар, а пензионерке ручним радовима и причом. Заслужили су.

Ика Митровић

Ђерђ Штанфер и Михаљ Кунтић пред домом

СТИЖЕ СЕПТЕМБАР, ПРАВО ВРЕМЕ ЗА ОДМОР

Дође гост, оде пријатељ

Нећете погрешити уколико одлучите да недељу или десетак дана проведете с љубазним и сусретљивим српским сеоским домаћинима

Извор Снежник

Богате трпезе

Панорама Девића

Јесен, обојену бакарно-златним нијансама, многи сматрају најлепшим годишњим добом. Па, уколико још нисте ишли на одмор, а у недоумици сте где да се упутите и купите позитивну енергију за долазеће хладноће, можда се одлучите за неко од многих лепих места у овој нашој Србији која то нуде и без виза, без дугог пута и – по релативно прихватљивим ценама. Сигурно нећете погрешити ако, рецимо, кренете у краљицу свих бања – Врњачку.

Врњачка Бања већ је, како извештава наш сарадник **Драган Ивановић**, угостила више од 100.000 гостију у протеклих осам овогодишњих месеци, а тренутно се у њој одмара око 9.000 гостију. Бања има пет хиљада кревета у друштвеном и двоструко више у приватном сектору. Ако се одлучите за собу у приватном смештају, преноћиште ће вас, каже координатор туристичких активности у врњачком

Туристичко-спортском центру **Горан Каравесовић**, коштати од 200 до 800 динара; закуп апартмана је од 1.600 до 4.000 динара, док је пун пансион у двокреветним хотелским собама између 950 до 3.500 динара.

– Улазнице за неки од три олимпијска базена су од 120 до 200 динара, сокови су од 60 до 100, кафа од 40 до 80, а пиво од 60 до 120 динара... Пљескавице у лепињи су од 120 до 150 динара, а три оброка у претплати коштају од 400 до 500 динара – каже Каравесовић, најављујући и јесен богату културно-забавним и спортским програмом.

А само на 12 километара од Врњачке Бање, и исто толико од Трстеника, на падинама Гоча, налази се још један бисер – село Брезовица. А у њему: базен с чистом изворском водом, терен за мале спортове, ловишта, Брезовачка река за пецароше и – пре свега љубазни домаћини.

– Цена пуног пансиона, са три оброка у нашем ресторану, износи 1.400 динара, полупансион је 1.200, а ноћење са доручком 1.000 динара. Гости који проведу овде десет и више дана имају попуст од 10 до 15 одсто. Засад располажемо са 18 лежајева у три домаћинства, а недавно је формирано и Удружење домаћина «Брезовица» па се надамо повећању капацитета – објашњава промотер сеоског туризма **Зоран Глицић**, најављујући септембарске «курсе» за печење ракије и кување слатка.

Ивањица, град на југозападу Србије настао хатишерифом Кнеза **Милоша Обреновића** 1833. године, ваздушна бања на обали Моравице окружена планинама Мучњем, Јавором и Голијом, такође има богату туристичку карту. Уз Завод за специјализовану рехабилитацију, одмаралиште «Голија» и неколико хотела

и ресторана с незаборавном понудом кулинарских специјалитета, ту је и већ проверена понуда у сеоским домаћинствима у Међуречју, Катићима, Лиси, Кушићима, Девићима (пионири сеоског туризма)... Да бисте «нахранили» ум и душу ваљало би да прођете Каменим мостом, највећим једнолучним мостом на Балкану, да заварите у Хаџи-Проданову пећину, видите три хришћанска драгуља: цркву св. Цара Константина и св. Царице Јелене, манастир Ковиље и цркву св. Преображења у Придворици...

У сва поменута села, која као огрлица окружују Ивањицу, можете стићи аутобусом (за већину постоји редовна линија) и аутомобилом. Сва домаћинства су снабдевена пијаћом водом, имају телефонске прикључке...

Ако се одлучите за одмор у Међуречју или Лиси, на пример, рачунајте да ћете за пун пансион платити 1.000 динара; у Катићима је пун пансион нешто скупљи, 1.800 динара (Пансион Обрадовић), а само смештај може се наћи за 1.300 динара.

Свакако нећете погрешити уколико одлучите да бар недељу или десетак дана будете гости љубазних и сусретљивих сеоских домаћина: управо за Ивањицу, кажу, важи изрека «дођеш као гост, а одеш као пријатељ».

Татјана Кршић

Пансион Обрадовић

Породица Глицић на окупу

РАСТЕ БРОЈ ОБОЛЕЛИХ ОД РАКА ДЕБЕЛОГ ЦРЕВА

Претећи утицај наслеђа и – јеловника

Уколико се благовремено открије, постотак излечења је већи од 70 одсто, па ће се ускоро увести систематски прегледи особа старијих од 50 година

Рак дебелог црева је пошаст савременог доба која све учесталије погађа и људе у Србији. Светска мерила говоре да је, по раширености, већ на четвртом месту, одмах после карцинома дојке, грлића материце и плућа. Мушкарци су, засад, веома угрожени: после рака плућа, најчешће оболевају управо од рака дебелог црева; код жена се ово малигно обољење налази на трећем месту, одмах иза карцинома дојке и грлића материце.

Према речима проф. др **Миодрага Крстића**, са Клинике за гастроентерологију и хепатологију Клиничког центра Србије, у свету је пре две године евидентирано да од рака дебелог црева болује скоро милион становника – колико и од свих других малигних тумора дигестивног тракта (јетре, желуца, жучних путева, панкреаса...).

Пресудна «генетска мапа»

У Србији се сваке године открије око 30.000 новооболелих, а процењује се да у сваком тренутку око 130.000 грађана болује од неке врсте карцинома. Пошто се болест често открива у поодмаклој фази, готово половина пацијената се не излечи.

Недовољно се зна да неке врсте рака могу бити наследне и да би, одређеним анализама, могле да буду благовремено откривене. Да би се проверила нечија склоност ка наследном карциному, неопходно је урадити анализу крви на одређене гене. Од 30.000 gena, колико их иначе има у организму, између три и пет хиљада је у тесној «спрези» са настанком рака.

– Први симптом који указује да нешто није у реду јесте нагли поремећај цревног пражњења, затим крв у столицу и осећај немогућности потпуног пражњења дебелог црева. При том је код тумора десне половине дебелог црева једини симптом анемија. Приликом појаве било ког од ових симптома треба се што пре јавити лекару – саветује др Крстић.

Наш саговорник наглашава да се рак дебелог црева, по правилу, јавља код људи после 50. године живота. Настаје као последица међусобног дејства спољашње средине и наследног фактора. Особе којима су крвни сродници првог и другог колена боловали од рака дебелог црева спадају у најризичнију групу. Отуд се таквим особама препоручују превентивни прегледи и пре 40. године, док би код

Проф. др Миодраг Крстић

свих осталих са скринингом, односно раним откривањем тумора, требало почети са навршених 50 година.

– Без сумње, да би се установило да ли неко болује или не од овог малигног тумора идеални преглед је тотална колоноскопија која се, нажалост, нигде у свету не ради људима преко 50 година. Алтернативу представља одређивање присуства невидљиве крви у столицу, наиме преглед столице на окултно, голим оком невидљиво крварење. У случају позитивног налаза, пацијент се шаље на колоноскопију. Веома брзо ћемо увести систематске прегледе на окултно крварење особа старијих од 50 година – најављује др Крстић.

Колико је важно благовремено откривање болести док још није «узела маха», види се и по исходу борбе са њом: уколико се лечење почне пре него што се канцер проширио, пре свега на јетру, проценат излечења је већи

Лековита чаша црног вина

Шта на трпези

Једите што више хране биљног порекла: **разне врсте хлеба, цереалија (целулозни материја), производе од житарица (неке америчке студије посебно препоручују пшеничне мекиње), пиринач, пасуљ и слично, свеже воће и поврће сваки дан, а посебно зелено поврће (купус, броколи, карфиол, зелена паприка и сл.), наранџасто и црвено поврће и воће (шаргарепа, наранџе, брескве, јагоде, лубеница), махунарке и производе од соје; избегавајте узимање хране са високим садржајем масти животињског порекла, једите у што већој мери домаћу кувану храну; распоредите храну у пет редовних оброка: три главна и две ужине.**

од 70 одсто. У супротном, уколико је малигни тумор дебелог црева захватио јетру, прогнозе су веома неповољне – излечење је, практично, немогуће. Нажалост, управо због недовољне здравствене просвећености становништва, око 50 одсто пацијената се обрати за медицинску помоћ тек када је болест у поодмаклој фази.

У међувремену, док друштво не почне систематски и организовано да прегледа све старије од 50 година, и сами можемо више да учинимо за своје спокојно старење.

Полип као претеча

– Претеча карцинома дебелог црева јесте – полип, којег је могуће скинути ендоскопијом, тачније без операције. У Клиничком центру Србије годишње урадио више од 500 оваквих интервенција. А што их више откријемо, смањимо број оболелих од малигног тумора. Сви после 50. године морају да иду на скрининг, односно на превентивни преглед – упозорава проф. др Миодраг Крстић.

– На наслеђе, свакако, не можемо да утичемо, али зато можемо да имамо удела на своје окружење. Тачније, веома је битно како се хранимо. Да бисмо себе заштитили од малигног тумора какав је рак дебелог црева, неопходно је да у исхрани користимо што мање црвеног меса. Њега бисмо смели да једемо највише два пута седмично. Протеине можемо обезбедити тако што ћемо на јеловнику имати бело живинско месо, рибу, печурке... Затим, важна је и физичка активност, која умногоме доприноси нормализацији телесне масе. Јер, гојазност је, сама по себи, битан чинилац за настанак рака дигестивног тракта, па самим тим и дебелог црева – подвлачи наш саговорник.

Савет је да у исхрани користимо што више свежег воћа и поврћа, штавише ваљало би да у току дана имамо пет мањих оброка који би се састојали од њих. Добродошла би била и чаша црног вина (од два децилитра) на дан, пошто оно делује антиканцерозно.

Татјана Кршић

Пресађена прва јетра

У Клиничком центру Србије урађена је, после брижљивих и дуготрајних припрема, прва трансплантација јетре. Нову јетру добила је тридесетчетворогодишња **Живана Ристић**, из околине Крушевца. Хируршка интервенција, коју је извео тим од око 50 здравствених посленика руковођених проф. др **Мирославом Милићевићем**, трајала је скоро 15 сати јер је за сваку од три оперативне процедуре (узимање органа, вађење јетре и пресађивање) било неопходно по пет сати.

На трансплантацију јетре у највећој српској здравственој установи чека 38 пацијената. А када ће неко од њих доћи на ред за пресађивање овог значајног органа зависиће од тога да ли постоји подударност између потенцијалног даваоца и потенцијалног примаоца органа. Такође, без обзира на то што код нас има више од 20.000 донора, са једном или две донорске картице, након установљене мождане смрти, за сагласност мора да се пита фамилија.

Проф. др **Војко Ђукић**, директор Клиничког центра Србије, најавио је да се предузимају све неопходне активности да би се у КЦС почело и са пресађивањем рожњаче, плућа, гуштераче и срца.

Т. К.

Диспанзер у центру

Најзад на правој адреси

Диспанзер медицине рада у Кикинди, који је био 18 година «привремено» смештен на периферији града заједно са амбулантом опште праксе, пресељен је у центар, у зграду некадашње зубне протетике. Локална самоуправа је у преуређивање објекта за медицину рада уложила 20 хиљада евра и он је сада подједнако удаљен свим корисницима његових услуга које пружа шест специјалиста.

С. З.

Рак дојке у порасту

У Топличком округу у последње време регистровано је 180 нових случајева малигнух обољења, међу којима је највише карцинома дојке, дебелог црева и плућа.

– Тенденција раста малигнух обољења у овом крају присутна је већ неколико година, па је на подручју Онколошког диспанзера у Прокупљу регистровано око 4.000 пацијената оболелих од карцинома, а број оних који имају друге врсте тумора премашио је 9.000 – каже онколог др **Радмила Трифуновић**.

Болесници, иначе, комплетну терапију примају у Онколошком диспанзеру који је недавно опремљен комором за растварање цитостатика, у шта је Министарство здравља уложило 500.000 динара.

Ж. Д.

СВЕ ВИШЕ СЕДИХ, НА СВИМ МЕРИДИЈАНИМА

Планета старих

Мало је данас земаља, чак и међу најпросперитетнијим, које су адекватно припремљене за «демографску транзицију»

Живи се све дуже и здравије, што је, наравно, добра вест. Али њена пратиља је и податак да свет полако али постојано стари. Експерти то стручно називају «демографском транзицијом» – феномен да, уз продужавање очекиваног животног века, у исто време опадају и стопе рађања, тако да је највећи број земаља, углавном просперитетних, суочен са «белом кугом»: рапидним смањивањем броја становника.

Земља има све изгледе да до половине овог века постане истинска «планета старих». Као и све друго данас, и то ће бити неједнако распоређено. Највише и најпре ће остарити просперитетни Запад, донекле ће га пратити Азија, док ће сиромашна Африка остати у зачараном кругу сталног придолажења нових уста која треба хранити, што је деценијама држи у оковима сиромаштва.

Запад је и први почео да стари – тај процес траје већ око 150 година, док је Азија своју демографску транзицију започела тек пре око три деценије.

Демографи су прецизно објаснили шта се у ствари догађа. До 1970-тих, жене

широм света су у просеку рађале по шесторо деце, док је данашњи просек 2,7. Наравно, још има места где на свет дође и седморо, али и примера да је бити без деце свестан избор (жене или пара), и део животног стила.

Ревизија прогноза

Уједињене нације су недавно ревидирале наниже своју прогнозу да ће до средине овог века на Земљи бити укупно 11,5 милијарди људи. Уместо тога, у то време биће нас око 9,5 милијарди, и тиме ће бити достигнут демографски врх, после чега ће глобална популација почети да се смањује.

Демографи често помињу «магичну бројку» од 2,1 статистичких рођења по пару: то је у ствари ниво на којем се број становника просто обнавља. Изнад овог нивоа «обнављања», Европа је последњи пут била негде средином шездесетих прошлог века. Данас, ова бројка је испод 1,3, што је ниже и од Америке (1,5). «Једно и по» дете по пару (статистика често тражи и ову врсту упросечавања) је иначе, према мерилима

Уједињених нација, она «кризна тачка» која, кад се достигне, треба да буде разлог за узбуну.

Иако често говоримо о сопственој «белој куги», са бројком од 1,69 Србија је још изнад овог белега, што, наравно, није разлог за задовољство. Много драматичнија је, на пример, ситуација у Италији, где је најновије истраживање показало да је национални просек 1,2, док се у неким градовима, као што су Милано или Болоња, број рађања свео на један по пару, што је најнижа стопа на свету.

Из истих разлога Немачка сваке године има око 100.000 становника мање, док Русија има застрашујуће апсолутне демографске бројке: она се сваке године смањи за 700.000 људи, што значи да би број Руса половином овог века могао да буде мањи од 100 милиона, уместо садашњих 140 милиона.

При садашњем просеку број Европљана ће се преполовљавати сваких 65 година. Ово би могао да заустави само неки нови велики талас имиграната – њих чак око 700 милиона – са свим

социјалним и политичким компликацијама које би такав прилив изазвао. Дотле, онеспкојавајућа је чињеница да је од 20 «најстаријих» земаља – оних са највећим постотком становника старијих од 65 година – 19 у Европи.

У највећој економској (политичкој и војној) сили света, Америци, свака пета жена рођена између 1956. и 1972. данас нема децу, са великом извесношћу да тако и остане, па чак и да се погорша. Једна трећина жена са факултетском дипломом у својим касним тридесетим годинама нема децу. Само 20 одсто жена са високим образовањем тамо су мајке.

Бела куга и на Истоку

Прилично црна је и демографска слика Јапана, где је стопа рађања опала за једну трећину између 1975. и 2001, са 1,91 на 1,33. Просечна породица се иначе није смањивала – али је зато мање породица. Половина Јапанки је неудато кад прослави 30. рођендан, док се свака пета никад неће удати.

И у најмногољуднијој нацији света, Кини, стопа рађања је, ригорозном државном политиком «једног детета», драстично скресана: са 6,06 на данашњих 1,8, са тенденцијом даљег опадања. Због тога ће Кина већ до 2050. изгубити поменути титулу «најмногољудније»: престижи ће је Индија, која би до тада требало да има 1,75 милијарди житеља, док ће се Кина зауставити на 1,4 милијарде.

У Азији, најтежу демографску ситуацију има Јужна Кореја, где је стопа рађања само 1,1.

Да не буде баш сасвим стар, свету данас највише помаже Африка. Тамо чак 11 земаља има стопу прираштаја од 2,6 одсто годишње. Број становника Уганде и Конга, на пример, биће до средине века три пута већи него данас.

Гледано са ведрије стране – сви ћемо живети дуже, јер се свугде продужава очекивани животни век, што је истинско достигнуће модерне цивилизације. Али то, из перспективе старих и оних који треба о њима да брину, подразумева мноштво проблема, од одрживости пензијских и система социјалне сигурности, па до елементарних проблема радне снаге у нацијама које свој просперитет заснивају на високој продуктивности.

Као што показују досадашње реформе пензијских система, сви ћемо радити дуже, пре него што почнемо да уживамо у заслуженим пензионерским данима.

Милан Бекин

Надзор и – чиповима

Уз образложење да је то неопходно за заштиту њихових ресурсе, компаније примењују све различите методе контроле радника: од компјутерског надзирања, преко снимања телефонских разговора, до видео надзора и ГСП система.

Већ традиционално, послодавце највише љути ако запослени у радно време, и на компанијским рачунарима, посећују веб страница недолничног садржаја.

Да би то спречиле, 65 одсто америчких компанија блокира приступ страницима таквог садржаја, што је у односу на 2001. годину пораст од 27 одсто. Али, то је тек први корак у надгледању компјутера запослених: неке фирме контролишу и-мејлове, док 55 одсто задржава и прегледа електронске поруке. «Велики брат» не само да гледа, већ и реагује: из фирме је отпуштено 26 одсто радника управо због злоупотребе интернета, 25

одсто остало је без посла због злоупотребе и-мејла, а за шест одсто запослених кобно је било телефонирање у приватне сврхе.

Најчешћи приговор је да неко с лошим намерама може злоупотребити видео надзор у ионако танком балансу између сигурности и приватности, али се послодавци не дају обесхрабрити: најављује се и могућност коришћења чипова да би се још ревносније пратио сваки корак упослених.

Лечење широм Европе

Европска комисија затражила је увођење мера које ће становницима ЕУ олакшати одлазак у другу земљу европског блока због медицинског третмана.

Око 30 одсто Европљана ни не зна да су им покривени трошкови

лечења широм ЕУ. Отуд мали број уопште тражи медицинске услуге у другој земљи, а само је један

одсто здравственог буџета утрошен на «прекогранично лечење».

О правима пацијената не знају, или «не знају», довољно ни они у чијим рукама су здравствене касе: наводи се недавни пример становника Луксембурга који је купио наочаре у једном белгијском граду, а његово осигуравајуће друштво није желело да покрије трошкове јер, наводно, није пре куповине затражио њихово одобрење.

Луксембуржанин се обратио Европском суду правде који је пресудио у његову корист, али је то само један од сличних случајева који су се нашли пред судом у последњих неколико година.

Плата у Бугарској 260 евра

Просечна плата у Бугарској порасла је у другом кварталу ове године за 5,4 одсто, на 510 лева (260 евра), саопштио је Национални статистички биро.

Најбоље су били плаћени радници у финансијском сектору (просек 654 евра) и у производњи и дистрибуцији електричне енергије, гаса и воде (456 евра), а најмање су

зарађивали запослени у угоститељству (166 евра) и пољопривреди (194 евра).

У поређењу са другим кварталом прошле године, плате су повећане за нешто више од 24 одсто.

Порезом на хамбургере

Француска, у којој се број гојазних удвостручио током протекле деценије и сада свака двадесета одрасла особа има прекомерну тежину, прикључује се светском тренду борбе против ове пошаст савременог живота: повећањем пореза на додатну вредност са 5,5 на 19,6 одсто за храну са високим садржајем масти и шећера, покушаће да натера становништво да ограничи потрошњу високо калоричних јела.

Новом стопом пореза били би обухваћени и неки традиционални француски кулинарски специјалитети, али и пице, сендвичи, хамбургери и разна заслађена пића.

Француски министар за државни буџет **Ерик Ворт**, међутим, успротивио се повећању ПДВ-а на ове производе јер би такво поскупљење погодило пре свега становништво са ниским приманјима, на чијем јеловнику је баш таква храна највише заступљена.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Бесплатни излети и превоз

Чланови Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке, њих 120, боравило је на једнодневной ескурзији на Рајцу коју је финансирала СО Смедеревска Паланка. Али, по речима председника ове организације **Слободана Б. Пантића**, ово је само прва од добрих вести за људе трећег доба у граду на Јасеници:

– Нова општинска власт у Смедеревској Паланци сваког месеца пензионерима ће обезбедити одлазак на једнодневну бесплатну ескурзију. Осим тога, пензионери и старији од 65 година од 1. септембра ове године имаће бесплатан превоз у градском и међуградском саобраћају. Пензионери треба да буду чланови наше општинске организације јер без чланске

Са излета на Рајцу

карте неће моћи да преузму у својим месним заједницама маркице за бесплатан превоз – наглашава Пантић.

Иначе, локална самоуправа у Смедеревској Паланци покушаће да обезбеди финансијска средства за изградњу Геронтолошког центра. Јер, процене су да на територији општине има више од 100 старих лица који не желе да живе сами, већ би радије били у кругу пријатеља у оваквом центру.

Сл. Костантиновић

УЖИЦЕ

Дом за старе до краја године

Министарство рада и социјалне политике обезбедило је из средстава националног инвестиционог програма 30 милиона динара за завршетак изградње дома за старе у Забучју, код Ужица, па ће ово здање, чија је градња почела пре пет година, бити завршено до краја године.

Новац за почетак градње обезбедили су Скупштина општине Ужице и УНХЦР, али пошто је он био недовољан, радови су прекинути.

Од 80 места, колико ће их бити у дому, 24 је намењено старијим особама које имају статус избеглих или расељених лица, док ће остала припасти остарелима с овог подручја.

Ђ. Миловановић

Дружење и забава у клубу

ВРАЖОГРНАЦ

Први сеоски клуб

У зајечарском приградском насељу Вражогрнац основан је Клуб старих «Зрело доба» који окупља више од 60 чланова. Први сеоски клуб у зајечарској општини веома активно ради захваљујући пензионеру **Љубомиру Дончићу** и др **Наташи Михајловић**. На дружењу и окупљању сваког четвртка пензионери могу да измере крвни притисак, стекну нова сазнања из здравствене заштите и пензијско – инвалидског осигурања, али и да заиграју.

Међу активностима најзапаженије је било предавање о «Утицају срца на здравље човека» говорничара др **Миодрага Ђорђевића**, потом акција добровољног давања крви, као и рад на пољу културе где предњачи пензионерка **Лепа Ђалић** (поред сликарства и поезије, основала је и групу певача).

М. С.

ОБЕДСКА БАРА

Спој лепог са корисним

Чланови пензионерских организација из многих места у Србији учестало посећују Обедску бару. Један од разлога масовног гостовања у овом резервату природе у Срему јесте и то што београдска фирма «Витарелакс» овде представља своје производе – постељину од вуне, помагала за релаксацију и масажу, обезбеђујући учесницима на промоцији бесплатан ручак и музику. Посетиоци плаћају трошкове превоза, а слободно време проводе уживајући у природи. Тако је

Уживање у лепоти сремског резервата природе

спојено лепо са корисним на приступачан начин.

Недавно је 108 чланова Општинског удружења пензионера из Кикинде користило ову погодност.

С. Завишић

ВРЊАЧКА БАЊА Запажени и на карневалу

У оквиру Центра за социјални рад у Врњачкој Бањи већ четврту годину успешно ради Клуб за старе особе чијих петнаестак чланова је учествовало и на четвртном Врњачком карневалу под слоганом «Живот је леп и играјте са нама». Наступ је био веома запажен па их је Туристички савез Лесковца позвао да почетком септембра учествују на «роштиљијади».

– Клуб је организовао неколико излета и путовања, на Златибор, у обилазак манастира у Овчарско-кабларској клисури, на Оплепац где су чланови посетили гроб војда **Карађорђа**, били су у Луковској бањи, планира се обилазак Сокобање, а честа су и дружења, последње је било у хотелу «Слобода» у Врњачкој Бањи – каже заменик директора Центра за социјални рад **Љиљана Аџић**.

Она напомиње да се сваких шест месеци проверава основаност даљег коришћења помоћи у кући, а они којима је то потребно плаћају само партиципацију у износу од 800 до 2.500 динара, зависно од висине примања у домаћинству.

– До сада није било проблема, а надамо се да ће тако бити и убудуће – додаје на крају **Љиљана Аџић**.

Д. Ивановић

Побрали аплаузе учесника и посетилаца

ВОДИЦЕ

«Бисери» на прелу

Група певача «Јасенички бисери» из Смедеревске Паланке учествовала је у манифестацији «Прело у завичају Пере Тодоровића» у Водицама коју је и овога пута организовало Завичајно-туристичко удружење «Видовача», на челу са председником, пензионером **Мићом Загорчићем**.

«Јасенички бисери», група пензионера који су у свом радном веку обављали најразличитије послове, од просветних радника до инжењера, негују одабране, изворне песме. Неке од њих интерпретирале су у Водицама, где су побрали аплаузе учесника и посетилаца прела.

Ова група певача наступа и на другим народним светковинама и опстаје захваљујући, пре свега, ентузијастима и свом брижљиво одабраном репертоару.

Д. Јанојлић

Група топличких пензионера поред Ђаволје Вароши

КУРШУМЛИЈА

Сусрети Топличана

По традицији дугој неколико година, пензионери четири општине у Топлици (Прокупље, Куршумлија, Блаце и Житорађа) и овог лета су се дружили и упознали неке од природних лепота у овом крају. Домаћин сусрета била је Општинска организација пензионера у Куршумлији. Из свих општина стигло је око 150 пензионера, а прилику да се друже са Топличанима имало је и 20-так пензионера из Крушевца.

– Било је незаборавно, као уосталом и досад, још боље смо се упознали и договорили о наредним дружењима – рекао је председник куршумлијских пензионера **Миодраг Илић**.

Ж. Димкић

КОТЛУЈЕВАЦ

Најзапаженији трубачки дует

На 14. сусретима пензионера и омладине «Бели брег 2008», у оквиру програма «Јулске ватре», на подручју зајечарске месне заједнице Котлујевац учествовало је неколико стотина грађана из пет тимочких општина: Бор, Бољевац, Књажевац, Неготин и Зајечар.

У културно-уметничком програму били су најзапаженији женска певачка група «Сунчана јесен», КУД «Пензионер»

са здравичарем **Миленком Јовановићем** и «Здравац» под вођством **Борке Момчиловић**, као и инструменталисти пензионер **Воја Митановић** из Велике Јасикове (прва фрула Тимочке крајине) и дует трубача – 74-годишњи **Руско Ђорђевић** и 19-годишњи **Борис Живковић** (у делу програма «Ја и мој деда»).

М. Славковић

ПРИЗНАЊЕ И ПОДСТРЕК ТРСТЕНИЧКОМ ДРУШТВУ МНРО

Награда за «Нашу креативну кућу»

У оквиру Друштва за помоћ недовољно развијеним особама трстеничке општине већ пет година, иако у неодговарајућем простору, успешно ради Дневни боравак: свакодневно по девет сати о 25 младих стара се петоро стручних радника којима велику помоћ и подршку пружају родитељи ове деце.

– Дневни боравак постоји као пројектна активност због недостатка радног простора. У сарадњи са локалном самоуправом планирали смо да обезбедимо земљиште на коме би се изградио објекат у коме би се касније окупљао и дружио већи број корисника – каже секретар Друштва МНРО **Љиљана Михајловић**. – Друштво пружа повремену подршку и осталим корисницима удружења кроз радионичарске и радне активности.

Добили шансу да покажу шта знају

Стимулативни програми прилагођени су интелектуалном, развојном и емоционалном нивоу корисника. Циљ је побољшање комуникације и што самосталнијег нивоа функционисања, што је до сада дало добре резултате. Доказ

је и прошлог месеца добијена награда од оснивача «Џеферсон Института» за пројекат под називом «Наша креативна кућа». Овогодишњи селекциони комитет чинили су стручњаци из разних области привређивања, а кроз пројекат равноправно су учествовала и деца са тешкоћама и деца без развојних тешкоћа. Тако су хендикепирана деца добила шансу да покажу шта знају и умеју, насупрот изолацији у којој се налазе.

Михајловић на крају додаје да је ова награда велики подстрек за будући рад:

– Трстеник има капацитет и сензибилан је за потребе деце и особа ометених у развоју. Награда припада и читавој локалној заједници која је активно учествовала у реализацији не само ове, него и других активности Друштва МНРО.

Д. Ивановић

КИКИНДА

Нови председник

Недавна седница Скупштине Општинске организације инвалида рада у Кикинди, одржана са закашњењем због здравствених проблема председника **Ђуре Утржана**, прерасла је у ванредно заседање на којем је за новог челног човека ове организације изабран **Здравко Љиљак**, док је место потпредседника поверено **Миловану Блажићу**.

Стана Свиларов честита Здравку Љиљку

Чланови Скупштине, којој су присуствовали и **Стана Свиларов** и **Стеван Радишић**, председник и потпредседник Савеза инвалида рада Војводине, исказали су бившем председнику велику захвалност што је успео, у временима тешким, да очува њихову организацију.

С. Завишић

У ТУТИНУ ОЧЕКУЈУ РАЗУМЕВАЊЕ НАДЛЕЖНИХ

Помоћ за топловод

Општинска организација пензионера Тутин из године у годину постиже све запаженије резултате у целокупном раду, поготову на побољшању материјалног положаја најстаријих житеља. Ово је тим значајније ако се зна да скоро 95 одсто пензионера овог подручја има принадлежности ниже од просечне зараде у Србији.

Без обзира на то што ова Општинска организација није досад добила од било кога значајнију материјалну помоћ већ се сама финансира, добар део планова углавном је остварен. Посебно су поносни што су успели да пензионерима обезбеде десетодневно летовање, уз пун пансион и повољне цене, у Улцињу: ових дана прва група вратила се из Улциња пуна утисака, тим пре што је многим ово био први боравак на мору у 60-70 година живота. Такође, 20 најсиромашнијих пензионера упућено је о трошку Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање на десетодневни опоравак у једно од бањских лечилишта. Ових дана организован је и једнодневни излет до Ужица, уз обилазак Кадиначе, Златара и Златибора.

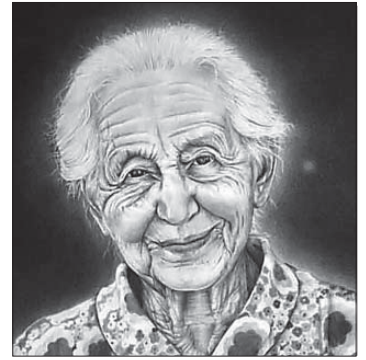
Међутим, Општинска организација пензионера ових дана посебно је заокупљена проблемом како да прибави новац за увођење топловода у просторије «Дневног боравака» у којем се друже пензионери Тутина. Пошто то не може да учини сама, очекује помоћ локалне самоуправе и шире друштвене заједнице, а понајпре Пензијског фонда.

Ахмо Бачевац

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Игре без граница

Тешко је добити паре за веће пензије, јер је то, кажу, јавна потрошња (дочим су страначки изборни рачуни тајна потрошња), а никог није брига што ми трошимо наше зарађено

Ево, чедо моје, вратих се и ја из Пекинга! Спортисти су долазили како који, али ја остадох до краја. Уз телевизију сам провела дане и ноћи – од оног чудесног отварања олимпијаде, па све до неко вече, кад су Кинези још једном показали целом свету да негују своју традицију, али прихватају и новотарије; показали су да у времену у коме се новац поштује као врховно божанство, милион добровољаца месецима напорно ради како би све што је замишљено било на најбољи начин урађено. Они су били душа 29. олимпијских игара у којима је учествовало више од десет хиљада спортиста из преко двеста земаља.

Е, сад, да је било сести, гледати и уживати – имало се у чему! За неке сам спортове, љуби те баба, први пут чула, и први пут гледала како се изводе. Пажљиво сам слушала и кад су говорили о правилима, да ме не би кум Стева учио памети.

Обично смо придвече, кад није било шта важно за наше, излазили на шор, да се мало разладимо. И да виш, дете моје, како тих дана нико није причао о политици. Ваљда смо сви већ испаметнили па се не трсимо да прогнозирамо које ће одлуке власт донети кад ни они сами то не знају.

Обећали нам у изборима, и кад су гледали ко ће с ким, повишицу пензија, и

ванредну и редовну, али кад се склопила Влада, изгледа да има затезања око тога! Али, што се нас са клупице тиче, ми се не питамо, али седимо ту као резерва. Ма не за утакмицу, дете, него за неке нове изборе.

Тешко је добити паре за веће пензије јер је то, кажу, јавна потрошња. И зна се тачно колико тај сваки проценат кошта, а и колико ће сваки пензионер добити повишице, дал` 800 динара или осам` иљада.

Само мене чуди једно, дете моје, како никад не израчунаше и не објавише око тих избора колико је која странка добила из буџета а колико из других, непознатих или тајних извора! Е, то није никад јавно, а кад није јавно, то и не спада у јавну потрошњу! То су, ваљда, улагања у будућност, а ми, пензионери, само смо прошлост која троши. Ко да је њих брига што ми трошимо наше зарађено!

Ако наставим о овоме, могла бих маратон ако не истрчати, оно испричати око тих замајавања с пензијама! Па, ко доживи. Нама више одговарају кратке пруге, али не штафетле у којима палица иде из руке у руку попут врућег кромпира! Ко је обећао, ко сматра да би то требало, ко мисли да не може, а ко не дозвољава! И ондак, до краја, због неправилних измена палице у штафетли, дисквалификују се пензионерска очекивања!

Можда власт хоће да нас сачува од тог допинг средства, да гарантује за нас к`о што је Америка гарантовала за своје спортисте да они не користе допинг, па их ни једна комесија није контролисала!

Како сам чула, од контролора су највише настрадали онај Болт са Јамајке и његова екипа; улазило им је у собе и претресало и пре и после трке, узимало узорке овога и онога, а још су се и научници огласили да је тај човек-муња близу распада организма од брзине! Кад је, оно, ушетао у циљ после оних 100 метара, видело се да је могао много брже, и не верујем да би се распао. Ко што не верујем ни да се наругао противницима што су могли само да му гледају леђа, за шта га оптужују «велики»! Како би му само радо нашли допинг...

Расправљали смо ми једно вече на клупици око тих недозвољених средстава, нарочито од кад је кум Стева прочитао у неким новинама за оног што је освојио осам златних медаља у пливању. Њега су баш спремали да освоји тих осам златних медаља, како би био претекао једног свог земљака.

Код њега је, кажу њини научници из лабораторија, и крв другачија, и не троши се ко код обичних људи после брзог пливања. Е, сад, дал му је то Богом дано ил су и они мало припомогли, не бих знала касти. У игри су, кажу, биле и неке велике паре, тако да наш делфин и није смео добити прво место које је, видело се голим оком, освојио! Али званични Омега сат, чији је онај пливач манекен, показао је како је њима требало.

Ако овако наставе, олимпијске игре би, што се мене тиче, могле да се претворе у игре без граница!

Унука Ика

ФИЛОЗОФИ ОПШТЕ ПРАКСЕ

Олимпијске и друге вештине

У она грчка античка времена владао је лепи и користан обичај да се за време олимпијских игара не ратује, сем на спортском пољу. Збиља лепо док је трајало, а трајало је све до обнове тих игара у последња два века када се олимпијаде користе и за нека друга «такмичења» ван олимпијских боришта. Тако ја, и не само ја, мислим да је ова ратна несрећа у Грузији бар делимично била повезана са олимпијадом. Прво, да се олимпијада искористи за своје сврхе, а друго да се Кинези бар мало опамете и опомену што су се тако нагло дигли на неслушене висине привредног развоја, политике и трговине. Зар побуна у провинцији Синкјанг такође није сумњива из истих разлога, или свакодневна «открића» у време олимпијаде како је велика влага у Пекингу, па су полицајци намргођени, па златне медаље нису златне, па свечано отварање није оригинално већ виртуелно.

Вама, читаоци моји, ово можда звучи претерано, али мени не јер једно је кад ја купим јефтин кинески кишобран на нашем буваку па се мало љутим, а друго је кад у лондонској радњи која се зове «Бакингемски маркет» купим прилично скупу порцеланску фигурицу краљевског гардисте, а позади налепница ћирилицом читана: Маде ин Кина. Мени то не смета, а Енглезу и осталим западњацима?

Борос

Неприхватљиво изједначавање пензија

Поводом писма Веселина Брајовића из Дољевца (Глас осигураника бр. 13) желим да изнесем неке околности од значаја за разумевање ове проблематике. Господин Брајовић се zaloжио за смањење разлика између пензија, предлажући «да се тих 10 одсто повећања да само онима који су испод просека, тако би се мало приближиле онима који су изнад просека, јер су се велике разлике направиле приликом повећања пензија».

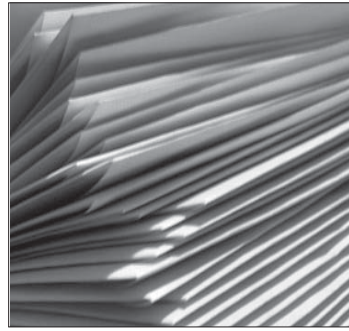
Није први пут да пензионери са малим примањима траже и прижељкују да се, поред оне која је извршена у производњи, расподела изврши и у сфери потрошње. У време обнове и изградње земље, поред осталог, запослен је велики број неквалификованих радника, међу којима и многих са 50 до 60 година старости који су у старту имали умањену радну способност. У почетку овог периода један број њих је мобилисан. Касније су многи молили да се запосле и говорили «само ме ви примите, није важно колика је плата». Ово значи да ови радници нису ни помишљали да траже изједначење плата, а као пензионери су могли, без икаквих лоших последица, да траже изједначење пензија.

Прерасподела у сфери потрошње била би дубоко неприхватљива за оне којима је пензија једини

приход. Истовремено би се неоправдано обогатили они који имају куће и друге приходе. Међу бившим радницима постоје имућна домаћинства која имају веће укупне приходе него што је највећа пензија. Али официјелно ми не знамо ко су они.

Бивши радници са малим пензијама најчешће имају око 15 година стажа у који су укључена и боловања, радили су као помоћни радници, њихов допринос је најчешће био скроман. И поред тога што су у њиховим решењима укључени узајамност, солидарност и други принципи, они су издвајани од оних који (из разних разлога) нису радили. Ваљда је схваћено да ко није у радном односу не може остварити никакво право (ЗУР).

Међу овим радницима релативно још добре радне способности наши су се и они који су прорачунали да им се више исплати да иду у инвалидску пензију. Насупрот томе имали смо људе разних занимања и степена образовања који су се определили за изабрани посао и једино су од њега имали приходе, мање-више пристожне, па су им и пензије веће него онима који су имали више делатности. Сада се јављају предлози да се оне ниже «приближе» вишим пензијама.

ПИШИТЕ НАМ,

Драги читаоци,
Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на proffice@pio.rs

У почетку обнове и изградње често се тражило од радника и службеника да раде и прековремено. Радници су добијали налог за прековремени рад и то им је плаћено. Руководним радницима и надзорном техничком особљу прековремени рад није плаћен. Ово особље је скоро стално радило прековремено и празницима и недељом. Тако су они остварили и преко 20 година стажа више него што им се признаје за пензију. Сматрало се да су они довољно награђени, односно да им је то урачунато у плату.

Када се све ово узме у обзир, захтеви за изједначавање пензија су чудни и невероватни. Наш пензијски систем има дугу традицију, чврст је и кохерентан. Према мом мишљењу, он не може прихватити крпљење које предлаже господин Брајовић, давањем помоћи и онима којима не треба смањује се помоћ онима којима је стварно потребна. То би било неодговорно и недопустиво.

Чедомир Булатовић,
Београд

-0-

Обвезник уплате доприноса добровољног пензијског осигурања

је домаће и страном физичко или правно лице које за рачун члана добровољног пензијског фонда уплаћује пензијске доприносе. Обвезник може бити сам члан добровољног пензијског фонда, послодавац или треће лице.

Општи бод

представља номинални износ који се добија као количник збира пензијских надокнада и збира личних бодова свих корисника старосне и инвалидске пензијске надокнаде који су право на пензијску надокнаду остварили у одређеном унапред дефинисаном периоду. Он се усклађује два пута годишње (од 01. 04. и 01. 10.). За период од априла 2008. године вредност општег бода износи 529,67.

Осигураник

је физичко лице осигурано према законима који уређују систем социјалног осигурања.

Осигурани случај у пензијско-инвалидском осигурању

представља реализацију ризика: инвалидности, старости, смрти, телесног оштећења.

(Извор: «Речник појмова из пензијског осигурања», аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

Забацили удичице Фото: Сава Завишић

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

Исплата породичне пензије

Да би чланови породице несметано користили породичну пензију треба их на време упозорити на њихове обавезе.

Пре свега деца која су на школовању и имају преко 15 година живота обавезна су да достављају школске потврде ради наставка исплате и то за средњошколце до краја септембра текуће године, а за вишу и високу школу до краја октобра.

Новина у 2008. години јесте да школске потврде треба у сваком случају (без обзира да ли је право на породичну пензију остварено по смрти запосленог, приватника или пољопривредника или пензионера ових категорија) достављати филијали Фонда ПИО која врши исплату пензије. То важи и за оне који су до сада школске потврде достављали Фонду пољопривредника, односно Фонду самосталних делатности у Београду или Новом Саду.

Ово важи и за сва остала обавештења о променама које су битне за коришћење пензије, као што су дипломе о завршеном школовању, потврде о престанку школовања или потврде о одслужењу војног рока.

Војни инвалид и бенефицирани стаж

Љ. В. – Београд: Војни сам инвалид VI (шесте) групе са 60 одсто инвалидитета трајно од 1988. године. Да ли имам право на бенефициран радни стаж од дана добијања статуса војног инвалида? Када и како да остварим то право?

Одговор: Војни инвалиди I-VI групе имају право на стаж са увећаним трајањем од дана утврђене инвалидности. То конкретно значи да ће Вам се време проведено на раду од 1988. године рачунати као стаж са увећаним трајањем

12/15. Време проведено на боловању, принудном одмору и неплаћеном одсуству се не рачуна у време проведено на раду.

Да би Вам се једног дана ово време рачунало у пензијски стаж са увећаним трајањем потребно је да сте као војни инвалид VI групе провели на раду најмање десет, односно пет година.

Овај стаж Вам се обрачунава тек приликом одласка у пензију као и остале повољности које можете користити као што је снижавање старосне границе. Важно је да знате да на ова права можете да рачунате.

Промена текућег рачуна

Т. К. – Београд: Мој отац је пензионер и има текући рачун у једној банци преко кога прима пензију. Хтео би да пређе у Поштанску штедионицу и да преко њих прима пензију. Шта је потребно од документације доставити Фонду ПИО да би пензија сада ишла преко рачуна Поштанске штедионице?

Одговор: Пре него што Ваш отац отвори текући рачун у Поштанској штедионици, потребно је да измири све обавезе према банци код које има текући рачун и преко које му се исплаћује пензија. О томе да је измирио све

обавезе према банци треба да донесе потврду исплатној служби Филијале Фонда ПИО од које прима пензију и да да изјаву да не жели више да прима пензију преко тог рачуна, без обзира да ли ће га угасити или не. Отварањем текућег рачуна код Поштанске штедионице, Штедионица аутоматски усмерава исплату на рачун који је отворен. Зависно од датума отварања новог рачуна и датума исплате пензије, може се десити да Ваш отац једну исплату добије на кућну адресу ако Поштанска штедионица не искоординира благовремено прву исплату на његов рачун.

ВИ ПИТАТЕ «ГЛАС ОСИГУРАНИКА» ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић,
Сектор за односе с јавношћу

Недовољно година живота

Снежана Ж. – Београд: Имам 51 годину старости и 30 година и 9 месеци радног стажа на бенефицираном радном месту (на 12 месеци рачуна ми се 15 месеци стажа, што би било нешто више од 37 година стажа). Здравље ми је нарушено због рада у хемијској индустрији, па ме занима да ли по било ком основу могу остварити право на пензију?

Одговор: Није могуће да одете у пензију док не навршите 53 године живота. Пре 53. године живота могу да иду само они који су навршили 45 година стажа осигурања. Како Ви за две године пуните услов по питању година живота потребних за одлазак у пензију, што је пре него што ћете напунити 45 година стажа осигурања, за две године поднесите захтев надлежној филијали Фонда ПИО.

Породична пензија из Хрватске

Милан Деветак – Београд: Мој покојни отац примао је хрватску пензију последње две године свог живота у Србији, будући да је био српски држављанин и овде живео. Обавестили смо Хрватски завод за мировинско осигурање о његовој смрти. Речено нам је да се обратимо Фонду у Србији ради покретања поступка «породичне пензије». Моја мајка има српско држављанство, али још нема пасош и личну карту. Тренутно живи у Америци (поседује зелену карту), рођена је у Босни и Херцеговини. Шта је све потребно од докумената да би покренула овај поступак и где то да преда? Занима ме и да ли се пензија исплаћује од дана смрти покојника или од дана доношења решења за удовицу?

подносилац захтева има пребивалиште. Ако Ваша мајка само тренутно борави у САД, а пребивалиште има у Србији, захтев се подноси овде, у Србији. Тај захтев се само формално прима овде и по одређеној процедури доставља Мировинском заводу у Хрватској за доношење решења о признавању права на породичну пензију.

Без значаја је што је Ваша мајка држављанин Србије, важно је да ли ће живети овде, да би се знало где ће се исплаћивати пензије. Рок за подношење захтева је шест месеци да би исплата пензије ишла од дана смрти. Од докумената Вам је потребан извод из матичне књиге умрлих за оца, попуњен образац захтева за породичну пензију, копија личне карте, што Вам све стоји таксативно набројано на обрасцу захтева.

Одговор: Захтев се увек подноси у држави у којој

ЈЕДНА НЕОБИЧНА ЖИВОТНА ПРИЧА СА АМЕРИЧКОГ ЗАПАДА

Проклетство злата

Јохан Август Сутер био је најбогатији човек на свету, а умро је као просјак, без потомака и иметка

Пред судом у Сан Франциску 1850. године започета је једна од најчуднијих парница на свету: **Јохан Август Сутер** поднео је тужбу суду ради повраћаја отетог имања на коме је (бесправно) подигнут цео град – Сан Франциско.

Сутер је тужио 17.221 фармера који су се населили на његовим плантажама и две државе: од Калифорније је тражио 25 милиона долара зато што му је неовлашћено конфисковала путеве, канале, мостове, водене бране и воденице које је подигао, а од САД 25 милиона долара као накнаду за разорено имање, а уз то и удео у злату које је ископано на његовом земљишту.

Како је дошло до ове парнице, јединствене у историји света?

Све је почело јула 1834. године: на једном пароброду који је испловио из француске луке Авр, са гомилом десперадоса и стотинама других путника, у Њујорк је стигао и Швајцарац Јохан Август Сутер. Имао је 31 годину и, са лажном легитимацијом коју је набавио у Паризу, желео је да започне нови живот у – Новом Свету.

Сутер се у Њујорку бавио разним пословима, онда је у Мисурију за кратко време стекао скромно имање које је могло да му обезбеди миран живот. Али, узбуђен причама трапера, разних авантуриста и војника о освајању нових крајева, опрема малу експедицију и креће на тромесечни пут ка далекој Калифорнији.

Најзад, стиже у скоро пусто, сиромашно рибарско село које се звало Сан Франциско. Био му је довољан само један дан у плодној долини реке Сакраменто да увиди да ту има места не само за једну фарму. Идућег дана одлази у град Монтереј до гувернера **Алверада** коме је рекао да намерава да раскрчи земљу и оснује ново насеље, малу колонију, коју ће назвати Нова Хелвенија (Нова Швајцарска).

– Добро, ево вам концесија на десет година – одговорио му је гувернер.

Почетком 1848. године Сутер је већ био богат човек. Његова колонија се претворила у прави рај. На хиљаде грла стоке, копају се канали, подижу воденице и салаши, винова лоза, набављена из Француске, за неколико година покрива пространа поља. Саграђене су куће и фарме. Преко Океана, чак из Париза, стиже и клавира у ову дивљину, а једна парна машина довучена је из Њујорка, преко целог континента, запрегом од 60 бивола. Сутер има отворене кредите у највећим банкама Енглеске и Француске.

Баш тада, јануара 1848. године, почиње и његова – катастрофа.

Једнога дана један тесар упао му је сав услахирен у кућу и из џепа извадио шаку песка: у песку, на длану, светлцула са – зрнца злата.

Иако је преко ноћи постао најбогатији човек на свету, Сутер је одмах наслутио да ово откриће неће уродити добрим. Сасвим је био у праву.

Покушао је да белце заветује на ћутање, али већ после неколико дана тајна је проваљена. А онда се десило нешто дотад невиђено: људи су напуштали послове – бравари радионице, чобани стада, виноградаре винограде, војници су бацали пушке... Сви су бушили шерпе и набављали решета, јурили као пометени и копали песок, тражећи злато. Одједном, све је пропало: земља је напуштена, сваки рад је замро.

Телеграф је почео да откуцава златна обећања преко свих мора и континената. Наредне четири године хорде авантуриста нагрђу из Европе, из Немачке, Енглеске, Француске и Шпаније. Многи су нестрпљиви да би пловили око рта Хорна, на крајњем југу америчког континента, па се одлучују за краћи и опаснији пут, преко Панамске превлаке. Једна компанија брзо реагује: прави железницу преко превлаке, убирајући на тај начин фантастичне приходе.

Преко целог континента крећу се бескрајни каравани крцати људима свих раса, језика, религија и занимања ка власништву Јохана Сутера. На земљишту које му је влада доделила актом, и потврдила печатом, невероватном брзином ниче и расте цео град. Људи продају једни другима његово земљиште...

Сутер је – пропао. Повлачи се на једну фарму близу планина, далеко од реке и њеног проклетог песка, и најзад, из Швајцарске, доводи жену са троје већ одрасле деце; жена му умире одмах по доласку од изнурености. Са три сина још једанпут покушава да се бави земљорадњом. Ради стрпљиво као црв и кује велики план за сатисфакцију. Чак и најстаријег сина **Емила** шаље у Вашингтон да студира право, само да би могао да води парницу која је постала фикс идеја његовог живота.

Најзад, 15. априла 1855. године пада – пресуда. Неподмитљиви судија **Томсон**, из суда државе Калифорније, пресуђује да је правда на страни Јохана Августа Сутера, да је његово право на спорно земљиште потпуно оправдано и неприкосновено. Тог дана Јохан Август Сутер је постигао свој циљ.

Сутер је најбогатији човек на свету – власник читавог града. Али... У целој земљи диже се ураган нерасположења, угрожене су десетине хиљада људи. Руља, која живи у пљачкању, наваљује на палату суда, спаљује је и тражи судију да га линчује. Спремни су да поново опљачкају цело имање Јохана Августа Сутера. Његов најстарији син, притешњен од руље, убија се, другог убија руља, а трећи се у бекству дави... Сутер једва спашава главу, али се од овог страшног ударца судбине никада није опоравио.

Његово животно дело је уништено. Жена и деца су мртви, моћ расуђивања помућена, остаје витална и живава само идеја о праву и добијеној парници...

Читавих 25 година, већ стар и у ритаму, лутао је око судске палате у Вашингтону најбогатији човек на свету и власник многољудног града на обали Пацифика – Сан Франциска. Упорно тражи своје милијарде, циници праве вицеове са њим, нови и нови адвокати, преваранти и лопови из његових џепова музу и последње остатке пензије...

Сутер више не тражи новац. Тражи само своје право и бори се за њега последњим остацима снаге. Обраћа се Сенату и судовима. Обраћа се и Конгресу. И тако му пролазе године.

Његова парница се стално одлаже, а он чека. Чека упорно...

А онда, 17. јула 1880. године, док је седео на степеницама Конгреса очекујући правду, стиже га – смрт.

Мртвог просјака уклањају са степеништа. У џепу му налазе судску пресуду која њему и његовим наследницима, по свим овоземаљским законима, гарантује право на огромно имање.

С. Р.

Сан Франциско 1900. и данас

За отаџбину

Слепо вам верујемо. Почните са триковима.

Моје срце куца за отаџбину. Аритмија је обострана.
Горан Докна

Префињен слух

Сви лавиринти су исти. Само су излази различити.

Слушајући глупости, изгубили смо префињен слух.

Зоран Богдановић

Гајење илузија

И кад радимо по диктату, ми промашимо тему.

У гајењу илузија постижемо одличне резултате.

Раде Ђерговић

(Брана Никוליћ)

Лековите мисли

Глас истине се може утишати, али се касније јаче чује.

Где постоји више истина и лаж може да се провуче.

Не волимо преломна времена. Углавном се грађанима преломе преко леђа.

Стандард нам је као аутопут. Стално мора да се крпи.

Душан Старчевић

Молим за реч

Ускоро ће на руководећа места долазити и нестраначке личности. Исправно, треба збринути и родбину и пријатеље.

Бивши министри су доказали оданост држави. Ни из државних станова неће да изађу.

Мењају се политичке странке на власти. Једино вечито опстају политички аналитичари.

Старе здравствене књижице важиће до 31. децембра. Плаве и беле коверте имају неограничену важност.

Стално се говори о политичким приликама. Неприлике нико и не спомиње

Дејан Патаковић

РЕКЛИ СУ О...

ЗАКОНУ

Закон је израз опште воље. Сви грађани имају право да учествују лично, или преко својих представника, у његовом доношењу. Он мора бити исти за све, било да штити, било да кажњава.

Декларација о правима човека и грађанина, 1789.

Поред општих принципа правде, закон мора бити тако јасан и поновљив да сваки поједини грађанин може унапред проценити своја права и дужности.

Норберт Винер

Кад би природа имала толико закона колико и држава – њом ни сам Бог не би знао да влада.

Л. Борне

Највише закона има у најпловаренијој држави.

Тацит

Лоши закони су најгора врста тираније.

Бурке

Кад нешто само по себи делује добро без закона, закони нису потребни.

Макијавели

Углавном три врсте људи не разуме законе — они који их стварају, они који их спроводе и они који трпе јер су их прекршили.

Халифакс

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1								■						
2							■		■					
3						■							■	
4					■							■		
5				■							■			
6			■							■				
7		■							■					
8								■						
9					■		■							
10						■								

Решење из прошлог броја

ВОДОРАВНО: кокош, деверика, опорукe, трезор, Нил, Марс, азури, ТЦ, патити, Амас, р, зановетати, т, Арад, назали, Цо, Банат, така, Крф, аматер, таверна, сатирати, аршин.

Р. Јовичић